

ΧΡΟΝΙΚΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Ας θυμηθούμε τις χρονικές προτάσεις στα νέα ελληνικά:

Παραδείγματα	Ποια χρονική βαθμίδα εκφράζουν οι χρονικές προτάσεις (προτερόχρονο, σύγχρονο, υστερόχρονο ¹)
<i>Αφού έπλυνε τα χέρια του, έφαγε.</i>	
<i>Ενώ έτρωγε, μου μιλούσε.</i>	
<i>Κάτσε, μέχρι να φύγεις.</i>	

Μελετήστε τους χρονικούς συνδέσμους που εκφράζουν τις χρονικές βαθμίδες στα αρχαία ελληνικά:

ὥς ἐπεὶ ἐπειδή		= όταν, αφού		
			ΟΡΙΣΤΙΚΗ	⇔ Προτερόχρονο
ἀφ' οὗ ἀφ' οὗτο ἐξ οὗ ἐξ οὗτο πρὶν		= από τότε που		

ὅτε ὁπότε ἡνίκα ὁπηνίκα		= όταν		
ὁσάκις ὁποσάκις		=όσες φορές		⇔ Σύγχρονο
ἐν ᾧ ἕως ἕστε ἄχρι μέχρι		=έως ότου { Οριστική ΕΝΣ ή ΠΡΤ}		

ἕως ἄχρι μέχρι		= έως ότου {Οριστική Αορίστου ή Υποτακτική ή Ευκτική}		⇔ Υστερόχρονο
πρὶν [+ απαρέμφατο]				

¹ Προτερόχρονο = όταν η πράξη της χρονικής πρότασης προηγείται χρονικά της κύριας
 Σύγχρονο = όταν η πράξη της χρονικής γίνεται ταυτόχρονα με αυτήν της κύριας
 Υστερόχρονο = όταν η πράξη της χρονικής ακολουθεί χρονικά αυτήν της κύριας.

- Μελετήστε προσεκτικά τον πιο κάτω πίνακα και καταγράψετε τον τρόπο εισαγωγής και εκφοράς των πιο κάτω προτάσεων.

Παραδείγματα	Εισάγεται	Εκφέρεται	Χρονική βαθμίδα	Σε τι χρησιμεύει
Ἐπεὶ δ' ὁ χειμὼν ἔληγεν, οἱ Ἀθηναῖοι ἔπλευσαν εἰς Προκόννησον.				
Ἐμάχοντο, μέχρι οἱ Ἀθηναῖοι ἀπέπλευσαν .				
Ἐπεὶ δὲ τὰ ἐν Λαμψάκῳ κατεστήσατο , ἔπλει ἐπὶ τὸ Βυζάντιον καὶ Καλχηδόνα.				
Ἦνίκα δειλὴ ἐγένετο, κονιορτὸς ἐφάνη.				
Ἐχώρουν διὰ τῶν Σικελῶν, ἕως ἀφίκοντο εἰς Κατάνην.				
Ὅτε οἱ πολέμιοι ἀνεχώρησαν , τρόπαιον ὥς νενικηκότες ἰδρύσαμεν.				

Διαπίστωση:

1. Οι απλές χρονικές προτάσεις **εκφέρονται** με και **χρησιμεύουν** ως

Οι προτάσεις αυτές είναι προτάσεις κρίσεως και δέχονται **άρνηση οὐ**.

- Γνωρίστε και το άλλο είδος των χρονικών προτάσεων:

Παραδείγματα	Εισαγωγή χρον. προ.	Εκφορά χρ. προ.	Εκφορά κύριας προ.	Σημασία
Ἐπειδὴν ἔλθωσιν, ἔξομεν τὰ ἐπιτήδεια.				
Ὅταν πλείστα τις ἔχῃ, τότε πλείστοι τούτῳ φθονοῦσιν.				
Ἐγὼ δὲ ὁπότεν καιρὸς ἦ ἤξω πρὸς ὑμᾶς.				
Μνήσθητί μου, Κύριε, ὅταν ἔλθῃς ἐν τῇ βασιλείᾳ σου.				
Καὶ ὁπότε τις ἀσθενήσειεν, ἐπεσκόπει Κύριος.				
Ὅσάκις Ἀθήναζε ἀφικοίμην , ἐπανηρώτων τὸν Σωκράτη.				
Ὅποτε βουληθείητε , οὐ χαλεπῶς εἰρήνην ἂν ποιήσαιτε .				
Ἦλπιζον ὑπὸ τῶν σφετέρων παίδων γηροτροφηθέντες, ἐπειδὴ τελευτήσειαν τὸν βίον, ταφήσεσθαι.				

- Τι διαπιστώνετε με βάση τον πιο πάνω πίνακα:
Οι χρονικές προτάσεις, χρησιμεύουν ως επιρρηματικοί προσδιορισμοί του χρόνου, μετατρέπονται σε
και μαζί με την κύρια πρόταση αποτελούν

Οι προτάσεις αυτές δέχονται άρνηση μή

- Ας συγκεντρώσουμε τους καινούριους συνδέσμους:

ΣΥΝΔΕΣΜΟΙ	ΕΓΚΛΙΣΕΙΣ
Ἐπειδάν (ἐπειδή + ἄν)	_____
Ἐπάν (ἐπεὶ + ἄν)	_____
Ὅταν (ὅτε + ἄν)	_____
Ἔως ἄν	_____
Ὅσάκις	_____
Ὅτε	_____
Ὅποτε	_____

- Σύνταξη του ΠΡΙΝ

Παραδείγματα	Χρονική πρόταση	Κύρια πρόταση Καταφατική / αρνητική
Ἀποπέμπουσιν αὐτὸν πρὶν ἀκοῦσαι.		
Λέγεται δ' ὥς ποτε ἦσαν οὗτοι ἄνθρωποι τῶν πρὶν μούσας γεγονέναι.		
Καὶ οὐ πρότερον ἐξεβίβασεν ἐκ τῶν νεῶν πρὶν αὐταὶ ἦκον.		
Ἦγούμην ἀνὴρ τῶν ἐκεῖ μέγιστος, πρὶν μοι τύχη τάδε ἐπέστη.		
Οὐ χρὴ με ἐνθένδε ἀπελθεῖν, πρὶν ἂν δῶ δίκην.		
Τίς ἂν κρίνειεν, πρὶν ἂν ἀμφοῖν μῦθον ἐκμάθῃ σαφῶς.		
Κῦρος ὑπέσχετο τοῖς Ἕλλησι μὴ πρόσθεν παύσεσθαι, πρὶν αὐτοὺς καταγάγοι οἴκαδε.		

ΧΡΟΝΙΚΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Ας θυμηθούμε τις χρονικές προτάσεις στα νέα ελληνικά:

Παραδείγματα	Ποια χρονική βαθμίδα εκφράζουν οι χρονικές προτάσεις (προτερόχρονο, σύγχρονο, υστερόχρονο)
<i>Αφού έπλυνε τα χέρια του, έφαγε.</i>	Προτερόχρονο
<i>Ενώ έτρωγε, μου μιλούσε.</i>	Σύγχρονο
<i>Κάτσε, μέχρι να φύγεις.</i>	Υστερόχρονο

- Δέστε προσεκτικά τον πιο κάτω πίνακα και καταγράψτε τον τρόπο εισαγωγής και εκφοράς των πιο κάτω προτάσεων.

Παραδείγματα	Εισάγεται	Εκφέρεται	Χρονική βαθμίδα	Σε τι χρησιμεύει
Ἐπεὶ δ' ὁ χειμὼν ἔληγεν, οἱ Ἀθηναῖοι ἔπλευσαν εἰς Προκόννησον.	Ἐπεὶ	ἔληγεν Οριστική (Πραγματικό)	Προτερ.	Επιρρηματικός προσδιορισμός χρόνου
Ἐμάχοντο, μέχρι οἱ Ἀθηναῖοι ἀπέπλευσαν.	μέχρι	ἀπέπλευσαν Οριστική (Πραγματικό)	Υστερόχ.	Επιρρηματικός προσδιορισμός χρόνου
Ἐπεὶ δὲ τὰ ἐν Λαμψάκῳ κατεστήσατο, ἔπλει ἐπὶ τὸ Βυζάντιον καὶ Καλχηδόνα.	Ἐπεὶ	κατεστήσατο Οριστική (Πραγματικό)	Προτερ.	Επιρρηματικός προσδιορισμός χρόνου
Ἦνίκα δειλὴ ἐγένετο, κονιορτὸς ἐφάνη.	Ἦνίκα	ἐγένετο Οριστική (Πραγματικό)	Σύγχρ.	Επιρρηματικός προσδιορισμός χρόνου
Ἐχώρουν διὰ τῶν Σικελῶν, ἕως ἀφίκοντο εἰς Κατάνην.	ἕως	ἀφίκοντο Οριστική (Πραγματικό)	Σύγχρ.	Επιρρηματικός προσδιορισμός χρόνου
Ὅτε οἱ πολέμοι ἀνεχώρησαν, τρόπαιον ὡς νενικηκότες ἰδρύσαμεν.	Ὅτε	ἀνεχώρησαν Οριστική (Πραγματικό)	Σύγχρ.	Επιρρηματικός προσδιορισμός χρόνου

Διαπίστωση:

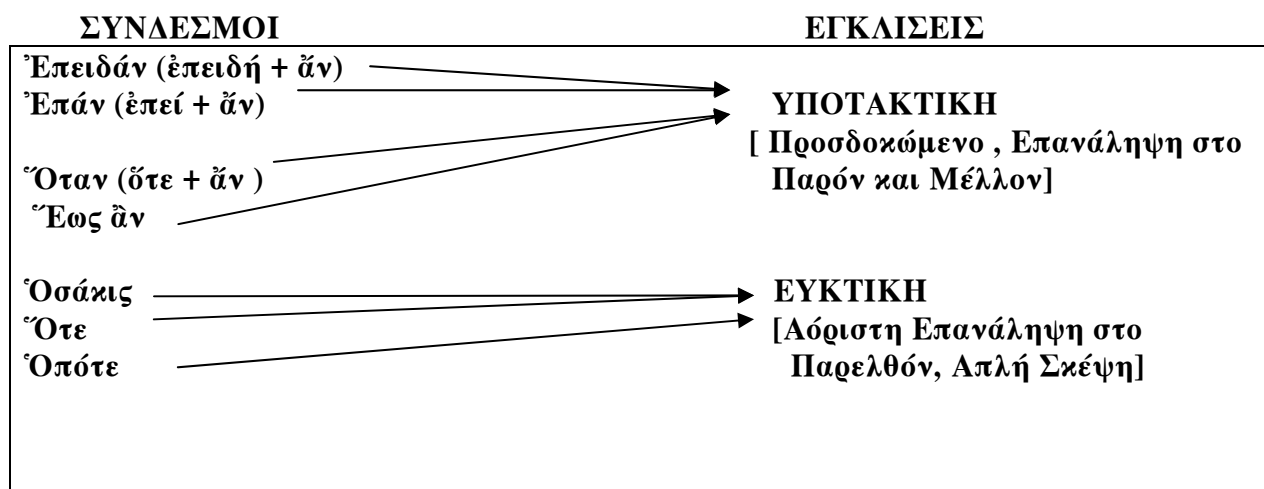
1. Οι απλές χρονικές προτάσεις εκφέρονται με **Οριστική**, που δηλώνουν το **πραγματικό** και **χρησιμεύουν** ως **επιρρηματικοί προσδιορισμοί του χρόνου**.

Οι προτάσεις αυτές είναι προτάσεις κρίσεως και δέχονται **άρνηση οὐ**.

- Γνωρίστε και το άλλο είδος των χρονικών προτάσεων:

Παραδείγματα	Εισαγωγή χρον. προ.	Εκφορά χρ. προ.	Εκφορά κύριας προ.	Σημασία
Ἐπειδὴν ἔλθωσιν, ἔξομεν τὰ ἐπιτήδεια.	Ἐπειδὴν	ἔλθωσιν Υποτακτική	ἔξομεν Οριστική μέλλοντα	Προσδοκώμ.
Ὅταν πλείστα τις ἔχη, τότε πλείστοι τούτῳ φθονοῦσιν.	Ὅταν	ἔχη Υποτακτική	φθονοῦσιν Οριστική ενεστώτα	Επανάληψη στο παρόν και μέλλον
Μνήσθητί μου, Κύριε, ὅταν ἔλθῃς ἐν τῇ βασιλείᾳ σου.	Ὅταν	ἔλθῃς Υποτακτική	μνήσθητι Προστακτική	Προσδοκώμ.
Καὶ ὁπότε τις ἀσθενήσῃεν, ἐπεσκόπει Κῦρος.	Ὅποτε	ἀσθενήσῃεν Ευκτική	ἐπεσκόπει Οριστική παρατατικού	Επανάληψη στο παρελθόν
Ὅσάκις Ἀθήναζε ἀφικοίμην, ἐπανηρώτων τὸν Σωκράτη.	Ὅσάκις	ἀφικοίμην Ευκτική	ἐπανηρώτων Οριστική παρατατικού	Επανάληψη στο παρελθόν
Ὅποτε βουληθείητε, οὐ χαλεπῶς εἰρήνην ἂν ποιήσαιτε.	Ὅποτε	Βουληθείητε Ευκτική	ἂν ποιήσαιτε Δυνητική Ευκτική	Απλή σκέψη
Ἦλπιζον ὑπὸ τῶν σφετέρων παίδων γηροτροφηθέντες, ἐπειδὴ τελευτήσῃαν τὸν βίον, ταφήσεσθαι.	ἐπειδὴ	τελευτήσῃαν Ευκτική του πλάγιου λόγου (προηγείται ιστορ. χρόνος)	Ἦλπιζον παρατατικός	Επανάληψη στο παρελθόν

- Τι διαπιστώνετε με βάση τον πιο πάνω πίνακα:
Οι χρονικές προτάσεις μετατρέπονται σε χρονικοῦποθετικές και μαζί με την κύρια πρόταση αποτελούν υποθετικό λόγο.
- Ας συγκεντρώσουμε τους καινούριους συνδέσμους:

• **Σύνταξη του ΠΡΙΝ**

Παραδείγματα	Χρονική πρόταση	Κύρια πρόταση (καταφατική /αρνητική/ερώτηση)	
Ἀποπέμπουσιν αὐτὸν πρὶν ἀκοῦσαι.	πρὶν ἀκοῦσαι <u>πρὶν + απαρέμφατο</u>	Καταφατική	
Λέγεται δ' ὥς ποτε ἦσαν οὗτοι ἄνθρωποι τῶν πρὶν μούσας γεγονέναι.	πρὶν μούσας γεγονέναι <u>πρὶν + απαρέμφατο</u>	Καταφατική	
Καὶ οὐ πρότερον ἐξεβίβασεν ἐκ τῶν νεῶν πρὶν αὗται ἦκον.	πρὶν αὗται ἦκον <u>πρὶν + οριστική</u> <u>ιστορ. χρόνου</u>	Αρνητική	
Ἦγούμην ἀνὴρ τῶν ἐκεῖ μέγιστος, πρὶν μοι τύχη τάδε ἐπέστη.	πρὶν μοι τύχη τάδε ἐπέστη <u>πρὶν + οριστική</u> <u>ιστορ. χρόνου</u>	Καταφατική (σπάνια)	
Οὐ γρή με ἐνθένδε ἀπελθεῖν, πρὶν ἂν δῶ δίκην.	πρὶν ἂν δῶ δίκην <u>πρὶν + ἂν +</u> <u>υποτακτική</u>	Αρνητική	Προσδοκώμενο
Τίς ἂν κρίνειεν, πρὶν ἂν ἀμφοῖν μῦθον ἐκμάθη σαφῶς.	πρὶν ἂν ... ἐκμάθη σαφῶς <u>πρὶν + ἂν</u> <u>+υποτακτική</u>	Ερώτηση	Επανάληψη στο παρόν και μέλλον
Κῦρος ὑπέσχετο τοῖς Ἑλλήσι μὴ πρόσθεν παύσεσθαι, πρὶν αὐτοὺς καταγάγοι οἴκαδε.	πρὶν αὐτοὺς καταγάγοι οἴκαδε <u>πρὶν + ευκτική</u> <u>πλάγιου λόγου</u>	Αρνητική	

ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΣΤΙΣ ΧΡΟΝΙΚΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

1. Ποια θέση κατέχουν οι χρονικές προτάσεις και πώς εισάγονται; Να δικαιολογήσετε την εκφορά τους.

- Ὅτε ἡμέρα ἐγένετο, παρῆν ὁ Γαβρίας.

- Κῦρος ἐθήρευνεν, ὁπότε βούλοιτο γυμνᾶσαι ἑαυτὸν καὶ τοὺς ἵππους.

- Ἐπειδὴν ἅπαντα ἀκούσητε, κρίνατε.

- Οὗτοι οὖν διέβησαν, πρὶν τοὺς ἄλλους ἀποκρίνασθαι.

- Οἱ Ἥλεῖοι ἔπειθον μὴ ποιῆσθαι αὐτοὺς μάχην, πρὶν οἱ Θηβαῖοι παραγένοιντο.

- Ὅταν βορρᾶς πνέη, καλοὶ πλοῖ εἰσιν.

2. Να μεταφέρετε τις προτάσεις που ακολουθούν από τα νέα ελληνικά στα αρχαία ελληνικά.

- α) Όταν έγινε η μάχη, ο Τισσαφέρνης κατά τύχη βρισκόταν στις Σάρδεις.

- β) Αυτοί λοιπόν πέρασαν, πριν απαντήσουν οι άλλοι.

- γ) Πρέπει να δείχνετε το παράδειγμα (ἐξηγοῦμαι) στους άλλους συμμάχους, έως ὅτου γυρίσουν ἀπὸ τὴ Λακεδαίμονα ἐκεῖνοι που ἐστεῖλα.

ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΣΤΙΣ ΧΡΟΝΙΚΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

1. Ποια θέση κατέχουν οι χρονικές προτάσεις και πώς εισάγονται; Να δικαιολογήσετε την εκφορά τους.
 - **Ὅτε ἡμέρα ἐγένετο**, παρῆν ὁ Γαβρίας.
Επιρρηματικός προσδιορισμός του χρόνου
Ὅτε + ἐγένετο (οριστική) → δηλώνει το πραγματικό γεγονός (προτερόχρονο)
 - Κῦρος ἐθήρρευεν, ὁπότε βούλοιτο γυμνάσαι ἑαυτὸν καὶ τοὺς ἵππους.
Επιρρηματικός προσδιορισμός χρόνου
ὁπότε + βούλοιτο (ευκτική) → επανάληψη στο παρελθόν
 - Ἐπειδὴν ἅπαντα ἀκούσητε, κρίνατε.
Επιρρηματικός προσδιορισμός του χρόνου/ χρονικοῦποθετική πρ.
ἐπειδάν + ἀκούσητε (υποτακτική) / προστακτική → προσδοκώμενο
 - Οὗτοι οὖν διέβησαν, πρὶν τοὺς ἄλλους ἀποκρίνασθαι.
Επιρρηματικός προσδιορισμός του χρόνου
πρὶν + ἀποκρίνασθαι (απαρέμφατο), γιατί η κύρια πρόταση είναι καταφατική.
 - Οἱ Ἥλεῖοι ἔπειθον μὴ ποιεῖσθαι αὐτοὺς μάχην, πρὶν οἱ Θηβαῖοι παραγένοιτο.
Επιρρηματικός προσδιορισμός του χρόνου
πρὶν + παραγένοιτο (ευκτική του πλάγιου λόγου, γιατί εξαρτάται από ρήμα ιστορικού χρόνου, ἔπειθον, και η κύρια πρόταση είναι αρνητική).
 - Ὅταν βορρᾶς πνέῃ, καλοὶ πλοῖ εἰσιν.
Επιρρηματικός προσδιορισμός του χρόνου/χρονικοῦποθετική πρ.
Ὅταν + πνέῃ (υποτακτική) /ενεστώτας → επανάληψη στο παρόν και το μέλλον.
2. α) Ὅταν ἐγίνε η μάχη, ο Τισσαφέρνης κατά τύχη βρισκόταν στις Σάρδεις.
Ὅτε ἡ μάχη ἐγένετο, Τισσαφέρνης ἐν Σάρδεσιν ἔτυχεν ὢν.
β) Αυτοὶ λοιπόν πέρασαν, πριν απαντήσουν οι ἄλλοι.
Οὗτοι οὖν διέβησαν, πρὶν τοὺς ἄλλους ἀποκρίνασθαι.
γ) Πρέπει να δείχνετε το παράδειγμα (ἐξηγοῦμαι) στους ἄλλους συμμάχους, ἕως ὅτου γυρίσουν ἀπὸ τη Λακεδαίμονα ἐκεῖνοι που ἔστειλα.
Δεῖ ὑμᾶς ἐξηγεῖσθαι τοῖς ἄλλοις συμμάχοις, ἕως ἂν οἱ ἐκ Λακεδαίμονος ἐπανέλθωσιν, οὓς ἐγὼ ἔπεμψα.

Αδίδακτο κείμενο για εξάσκηση και μετάφραση

Ἐπεὶ δὲ συνήλθον, ἔλεξεν· Ἐγώ, ἄνδρες λοχαγοί, οὔτε καθεύδειν δύναμαι, ὥσπερ οἶμαι οὐδ' ὑμεῖς, οὔτε κατακεῖσθαι ἔτι, ὁρῶν ἐν οἷσις ἐσμέν. Οἱ μὲν γὰρ πολέμιοι δῆλον ὅτι οὐ πρότερον πρὸς ἡμᾶς τὸν πόλεμον ἐξέφηναν πρὶν ἐνόμισαν καλῶς τὰ ἑαυτῶν παρασκευάσασθαι, ἡμῶν δ' οὐδεὶς οὐδὲν ἀντεπιμελεῖται ὅπως ὥς κάλλιστα ἀγωνιούμεθα. Καὶ μὴν εἰ ὑψησόμεθα καὶ ἐπὶ βασιλεῖ γενησόμεθα, τί οἰόμεθα πείσεσθαι; ὃς καὶ τοῦ ὁμομητρίου ἀδελφοῦ καὶ τεθνηκότος ἤδη ἀποτεμὼν τὴν κεφαλὴν καὶ τὴν χεῖρα ἀνεσταύρωσεν· ἡμᾶς δέ, οἷς κηδεμῶν μὲν οὐδεὶς πάρεστιν, ἐστρατεύσαμεν δὲ ἐπ' αὐτὸν ὥς δοῦλον ἀντὶ βασιλέως ποιήσοντες καὶ ἀποκτενοῦντες εἰ δυναίμεθα, τί ἂν οἰόμεθα παθεῖν;

Ξενοφώντας Κύρου Ἀνάβασις Γ', I, §15-18

Λεξιλόγιο:

καθεύδειν: καθεύδω = αναπαύομαι, ησυχάζω

ἐξέφηναν πόλεμον: εκφαίνω πόλεμον = κηρύττω τον πόλεμο

ἀντεπιμελεῖται: φροντίζει το ίδιο με κάποιον άλλο

ὑψησόμεθα: μέλ. του ὑφίεμαι - ὑφίημι = χαλαρώνω, αδρανώ

Ασκήσεις:

- 1) Να αποδώσετε το πιο πάνω κείμενο σε καλό νεοελληνικό λόγο.
- 2) **ἐξέφηναν, ἀποκτενοῦντες**: Να αντικατασταθούν χρονικά.
- 3) **πείσεσθαι**: Να γίνει εγκλιτική αντικατάσταση στο β' πρόσωπο αορίστου β'.
- 4) **τὰ ἑαυτῶν, ἀδελφοῦ, οἷς, ποιήσοντες**: Να αναγνωρίσετε συντακτικά τις λέξεις, που είναι υπογραμμισμένες στο κείμενο.
- 5) Να εντοπίσετε τη χρονική πρόταση του κειμένου, να τη χαρακτηρίσετε και να δικαιολογήσετε την εκφορά της.

Αδίδακτο κείμενο για εξάσκηση και μετάφραση

Ἐπεὶ δὲ συνήλθον, ἔλεξεν· Ἐγώ, ἄνδρες λοχαγοί, οὔτε καθεύδειν δύναμαι, ὥσπερ οἶμαι οὐδ' ὑμεῖς, οὔτε κατακεῖσθαι ἔτι, ὁρῶν ἐν οἷσις ἐσμέν. Οἱ μὲν γὰρ πολέμιοι δῆλον ὅτι οὐ πρότερον πρὸς ἡμᾶς τὸν πόλεμον ἐξέφηναν πρὶν ἐνόμισαν καλῶς τὰ ἑαυτῶν παρασκευάσασθαι, ἡμῶν δ' οὐδεὶς οὐδὲν ἀντεπιμελεῖται ὅπως ὥς κάλλιστα ἀγωνιούμεθα. Καὶ μὴν εἰ ὑψησόμεθα καὶ ἐπὶ βασιλεὶ γενησόμεθα, τί οἰόμεθα πείσεσθαι; ὃς καὶ τοῦ ὁμομητρίου ἀδελφοῦ καὶ τεθνηκότος ἤδη ἀποτεμῶν τὴν κεφαλὴν καὶ τὴν χεῖρα ἀνεσταύρωσεν· ἡμᾶς δέ, οἷς κηδεμῶν μὲν οὐδεὶς πάρεστιν, ἐστρατεύσαμεν δὲ ἐπ' αὐτὸν ὥς δοῦλον ἀντὶ βασιλέως ποιήσοντες καὶ ἀποκτενοῦντες εἰ δυναίμεθα, τί ἂν οἰόμεθα παθεῖν;

Ξενοφῶντος Κύρου Ἀνάβασις Γ', I, §15-18

1) Μετάφραση:

Όταν δε συγκεντρώθηκαν, είπε: Εγώ, κύριοι λοχαγοί, ούτε μπορώ να ησυχάσω, νομίζω δε και εσείς, ούτε να αδρανώ, βλέποντας σε ποια κατάσταση βρισκόμαστε. Είναι φανερό, δηλαδή, ότι οι εχθροί κήρυξαν τον πόλεμο εναντίον μας μόνο αφού έκριναν ότι προετοιμάστηκαν καλά, από εμάς, όμως, κανένας δεν καταβάλλει ίση προσπάθεια, πώς θα διεξάγουμε τον αγώνα με τον καλύτερο τρόπο· και όμως, αν θα αδρανήσουμε, και θα βρεθούμε κάτω από την εξουσία του βασιλιά, τι νομίζουμε ότι θα πάθουμε; Αυτός και του γνήσιου αδελφού του, αν και είχε πεθάνει, αφού έκοψε το κεφάλι και το χέρι, τα κάρφωσε στο σταυρό. Εμείς δε, που δεν έχουμε κανένα προστάτη εδώ, εκστρατεύσαμε δε εναντίον του για να τον κάνουμε από βασιλιά δούλο και να τον σκοτώσουμε, αν μπορούσαμε, τι νομίζουμε ότι θα πάθουμε;

- 2) **ἐξέφηναν**: ἐκφαίνουσι, ἐξέφαινον, ἐκφανοῦσι, **ἐξέφηναν**, ἐκπεφάγκασι, ἐξεπεφάγκεσαν
ἀποκτενοῦντες: ἀποκτείνοντες, **ἀποκτενοῦντες**, ἀποκτείναντες, ἀπεκτονότες
- 3) ἔπαθες, πάθης, πάθοις, πάθε
- 4) **τὰ ἑαυτῶν**: αντικείμενο στο παρασκευάσασθαι, **ἀδελφοῦ**: γενική κτητική στο τὴν κεφαλὴν καὶ τὴν χεῖρα, **οἷς**: δοτική προσωπική κτητική, **ποιήσοντες**: τελική μετοχή από το ρ. κίνησης ἐστρατεύσαμεν.
- 5) **πρὶν ἐνόμισαν ... παρασκευάσασθαι**: χρονική πρόταση, εισάγεται με το πρὶν και εκφέρεται με οριστική, γιατί η κύρια πρόταση είναι αρνητική (οὐκ ἐξέφηναν).